

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

100. An dispensatio in uno vinculo absque mentione alterius sit subreptitia? Sed difficultas major est, quando in eadem persona duo sunt impedimenta, quorum alterum occultissimum est, ex cujus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76359](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76359)

Illud tamen est advertendum, quamvis collaterales eo gradu distent inter se, quo eorum remotior distat à tronco, nihilominus alterum collateralem proximiosem esse tronco, efficaciter difficiliorem dispensationem in eo gradu, eaque de causa id esse exprimentum in dispensationibus obtinendis, vt validæ sint, nempe vt vtrum comparatione tronci sint in quarto, & tertio gradu insimul, vt vocant, vel in tertio & secundo, aut in alio proximiori. Quia etiam difficilius est dispensatio quando femina proximior est tronco, quam quando est vir, eo quod cum sit comparatione viri, visus de causa debeat eam reuereri, & illa è contrario, cum sit vxor, suscipere debeat virum, id quoque in petitione dispensationis est necessarium exprimentum. Exprimentum quoque est, si duplici ex capite sint consanguinei, nempe ex parte patris & matris, aut etiam simul sint affines, & in quo gradu vtrunque se attingunt. Ita Molina.

2. At contrariam sententiam tenet Magister Texeda in *Theolog. moral. tom. 2. lib. 4. dub. 2. n. 58.* vbi citat Ledesman, Rodriguez, & Vegam, & probat suam sententiam, quia ex illo eodem gradu consanguinitatis duplicatio, affinitatis, &c. solum nascitur vnicum impedimentum; ergo solum vnus gradus exprimentus in litteris impetratoris est. Confirmatur, & explicatur: Ecclesia solum interdicit matrimonium inter coniuges, qui laborant aliquo impedimento ex adductis; ergo cum in narratione litterarum de tali impedimento fiat mentio, nihil aliud restat exprimentum. Antecedens certum est, sed probatur consequentia: quia illa eiusdem gradus multiplicitas est materialis, & valida per accidens respectu intentionis Ecclesiæ, & vinculi ex illa orti. *Secundo*, quia ex pluribus actibus fornicationis eiusdem speciei, & cum eadem persona non nascitur nisi vnica affinitas, quæ solum debet in impetratione explicari, sicut excommunicatus, qui pluribus excommunicationibus est irretitus, consecravit, non tenetur in impetratione dispensationis exprimere pluralitatem consecrationum, sed solum esse irregularem. Et sicut qui ex duplici adulterio natus est, cum vult ad Ordines promoueri, non tenetur impetratione pro dispensatione obtinenda, exprimere se esse adulterinum ex vtroque parente, sed sufficit, & satis est, si dicat esse adulterinum, quod incaute contrarium affirmant aduersarij, quia ex illa duplicata adulterina copula, ex qua natus est, solum nascitur vnicum impedimentum, cuius solum debet Pontifex esse conscius, dum cum tali dispensat: ergo sufficit, & satis est exprimere in narratione solum gradum propinquiorem, ex quo nascitur consanguinitas, vel affinitas, tacendo eius multipliciter.

RESOL. XCIX.

An possit peti dispensatio super aliquo impedimento matrimonij, tacto alio impedimento dispensando? Ex p. 1. tr. 10. Ref. 39.

Sup. hoc in Ref. seq. & lege supra doctrinam Ref. 61. & infra §. vlt. Ref. 116. à principio.

§. 1. **N**egatiue respondet Suarez de legib. lib. 6. c. 24. n. 6. Gurtierrez de matrim. c. 123. n. 21. Sanchez de matrim. tom. 3. lib. 8. disp. 23. n. 2. Sanctarellus var. resol. p. 1. q. 65. Layman in Theol. mor. lib. 1. tract. 4. c. 22. n. 19. Garfias de benef. tom. 2. p. 8. cap. 3. n. 54. & alij. Et ratio est: quia sic decipitur Pontifex: nã putat, petentem vno solo impedimento laborare. 2. Sed contrariã sententiã docet Emanuel Sã verb. dispensatio, n. 16. Hentiq. lib. 12. c. 3. n. 6. in glossa, litt. N. Salas de legib. disp. 20. sect. 15. n. 122. in fin. & alij, vt Nauarrus, Rodrig. Vega, Genuen. apud Garfias vbi supr. n. 53. Vnde, si qui sint simul consanguinei, & affines,

poterunt in quibusdam litteris consanguinitatem proponere, tacta affinitate; & in alijs affinitatem, tacta consanguinitate: & vtraque dispensatio valida erit quoad suum impedimentum. Rationes pro hac sententia, inuenies apud Sanchez, vbi suprã, n. 2. qui in fine sic asserit: [cum hac sententia tot patronos habeat, & rationes non parui momenti, est probabilis; nec potest iuste damnari, qui illam amplecteretur. Et hanc opinionem probabilem esse docet etiam Villalobos in summ. tom. 1. tract. 14. disp. 27. n. 7. At his non obstantibus, hæc opinio est contra praxim, & vsum Romanæ Curie, ex quo infringitur eius probabilitas.]

RESOL. C.

An dispensatio in vno vinculo, absque mentione alterius, sit subreptitia? Sed difficultas maior est, quando in eadem persona duo sunt impedimenta, quorum alterum occultissimum est, ex cuius reuelatione, si sciatur, sequitur persona eo laboranti magnum detrimentum, & alia grauissima damna; quid in tali casu faciendum est? Ex p. 8. tr. 3. Ref. 25.

§. 1. **A**ffirmatiuum sententiam docet Sanchez Sup. hoc in de Marimon. lib. 8. disp. 23. num. 2. nam frequenter asserunt Doctores, non valere dispensationem in vno impedimento, tacto alio, vt patet ex Panormitano in cap. non debet, de consanguinit. & affinit. num. 12. quem multi Summistæ imitantur, & supplement. Gabriel in 4. distinct. 41. art. 3. dub. 7. & in simili Couart, in 4. 2. part. cap. 6. §. 4. num. 11. Possent autem hi authores exponi, vt intelligant non valere, id est, non sufficere, seu non valere ad matrimonium contrahendum: an verò valeat ad vnum impedimentum tollendum, non definire. Sed difficultas, & dura expositio, quia non dicunt, non valere matrimonium, sed non valere dispensationem, & Couart. dicit esse irritam. Denique multi alij authores in proprijs terminis dicunt, talem dispensationem esse subreptitiam. Fundamentum huius sententiæ reducitur ad principium positum, vt dispensatio legitime obtineatur necessarium esse proponi Pontifici totum vinculum dissoludum secundum totam grauitatem, quæ intrinsecè potest dispensationem difficiliorem reddere: vnum autem impedimentum censetur moraliter habere maiorem grauitatem in illo genere, quando est coniunctum alijs, quam solitarie sumptum; ergo. Minor probari solet primò ex cap. ex iuratum, de auctoritat. & vsu pallij quod allegat Panormitan. Sed iudicio meo, nihil, vel parum probat. Item citatur cap. Pastor alis, de priuileg. quod nihil etiam iuuat, nec plus valet capite, postulasti, de rescriptis, quod Couart. allegat: nam regula ibi constituta in beneficijs non habet locum in dispensationibus, vt suprã notatum est cum Panormitano, in cap. pen. de prescriptionibus. Denique allegatur cap. 1. de iure, & pace, quoniam ibi dicitur, Funiculus triplex difficultè rumpitur. Responderi autem potest, in præsentibus etiam cumulum impedimentorum difficilius tolli, quia vel requirit vnam dispensationem difficiliorem, vel cumulum dispensationum. Ratione igitur probatur illa maior, quia impedimenta simul iuncta sine dubio reddunt personam minus dignam dispensatione, etiam in singulis, vnde etiam simul proposta magis auertunt animam Principis ad concedendum tale matrimonium, vel habitandam talem personam, vt experientia ipsa docet, & per se videtur prudentiæ consentaneum, vnde in remissione penarum,

pernam, cum in aliqua persona plura sunt atrocio-

2. His tamen non obstantibus, negatiuam sententiam tenet P. Amicus tom. 5. disp. 6. sect. 8. num. 127.

3. Nec obstat fundamentum quod pro sua sententia adducit Sanchez, quoniam vnum vinculum ex

4. Si dicas, si necessarium est quod impedimentum occultum proponatur Pontifici simul cum

hentes aliquid graue damnum, cum nomina eorum non publicentur. Vide etiam Merollam tom. 2. disp. 4. c. 6. num. 451.

RESOL. CI.

Quo tempore in dispensatione debeat verificari causa finalis; an sufficiat causam subsuisse, cum dispensatur, an vero requiratur etiam, vt perseueret, dum initur matrimonium.

Et quid, quando committitur inferiori? Ex part. 8. tr. 3. Ref. 77.

1. Hanc questionem late pertractat Merolla tom. 2. disp. 4. c. 6. num. 313. & seq. omnino videndus; & alij penes ipsum. Ego breuiter assero, primo non sufficere, neque requiri ad valorem dispensationis, causam finalem verificatam tempore petitionis dispensationis, sed requiri eam verificari eo tempore, quo Pontifex, vel alius superior dispensationem concedit, vel committit alteri eam concedendam, tum quia illa clausula, si preces veritate narrantur, hunc sensum reddit, scilicet si preces mihi propositae verae sunt in presenti tempore. Et probatur ex cap. quia circa, de consanguinitate, vbi dicitur falsam fuisse allegatam causam; ad dispensandum, scilicet prolem habitam; & redditur ratio, quia filiam iam erat mortua. Ita sentiunt Corduba in Summa quest. 45. opinione 2. punct. 1. Vega 1. tom. Summa, cap. 88. casu 4. Secundo respondemus, quod si aliqua causa dispensationis maneat, valida est dispensatio, licet illa non essent sufficientes a principio ad concedendam eam, si illa tantum fuissent propositae Pontifici, modo tamen illa coniuncta cum his, quae a principio positae sunt, sufficientem constituerint causam ad impetrandam dispensationem. Ita docuit Sanchez lib. 8. de Matrimon. disp. 30. num. 8. Cuius ratio est, quia alias magnum osium aperiretur sculpulis; continuu enim homines essent solliciti, an maneat sufficiens causa; & an possint uti dispensatione sibi concessa. In dubio autem, an dispensationis causa cessauerit, vel non censetur minime cessasse, ac per consequens dispensatio iudicatur valida in eo dubio, postquam fuit semel legitime concessa, quia possessio fauet ei. Tertio respondemus, quod si dispensatio sit deducta ad vltimum effectum, & is commodè diuidi non possit, vt si quis, cum quo dispensatum est in voto castitatis, matrimonium celebravit, qui quidem nequit discedere ab vxore sine scandalo, neque cohabitare cum illa sine periculo incontinentiae petendi debitum, tunc licet causa finalis cesset, non cessat tamen dispensatio. Et haec videtur esse mens Pontificis, hocque videtur esse conueniens regimini Ecclesiae, ne graua detrimenta ex ea opposita resolutione sequantur. Quarto respondemus, requiri

Sup. hoc infra in Ref. 115. § penult. & vlt. & haec in Ref. not. seq. vt, ita melius hanc quaest. dissoluere possis, & lege etiam Ref. not. vlt. huius Ref.

Sup. hoc infra in Ref. 118. & ita alius eius primae annot. & necesse est, causam finalem praesentem esse. Ita cum in § annot. alius Couarruias 4. Decretal. 2. part. cap. 6. §. 9. praeterita.

2. Sed non deseram hic apponere verba Ioannis Praepositi in 3. part. D. Thoma, quest. 8. de dispensatione Matrimon. dub. 4. num. 35. vbi sic ait. Dubitatur, an quando dispensatio committitur inferiori, sufficiat causam subsuisse, cum res proponeretur Romae, vel Nuntio, vel cum littera ex parte eorum conficerentur? An vero insuper requiratur, vt causa persistat, dum dispensat is, cui committitur negotium? v. g. legem infra la-

Quoad hoc legem infra la-ta doctrina Ref. 141. d. dotis

LA NAE
omnia
to. III. IV. V
E. III